

BENELUX, economische unie tussen België, Nederland en Luxemburg.

De inwerkingtreding van het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie op 1 november 1960 betekende een mijlpaal in de geschiedenis van de toenadering van België en Nederland (z. ook Nederland-Vlaanderen). Na het uiteenvallen van het Vereenigd Koninkrijk in 1830 bleef het zuiden omwille van zijn industriële ontwikkeling protectionistisch denken, terwijl het op handel gerichte noorden minder tot tariefbescherming was geneigd. In 1921 kwam de Belgisch-Luxemburgse economische unie tot stand, maar wegens territoriale aanspraken van België bleef economische samenwerking met Nederland moeilijk. Toenadering kwam er pas door de wereldcrisis van de jaren dertig. Bij het afsluiten van de Conventie van Oslo in 1930 verbonden de drie landen zich ertoe de bestaande rechten niet te verhogen en geen nieuwe rechten in te voeren. In het in 1932 tussen Nederland en de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie gesloten Tractaat van Ouchy kwamen de regeringen overeen de douanetarieven ten opzichte van elkaar niet te verhogen, de invoerrechten te verlagen en ten spoedigste de bestaande handelsbeperkingen op te heffen. Door de gespannen internationale toestand, oppositie van de landbouw en sommige grote mogendheden mislukten deze pogingen tot economische samenwerking. In Londen sloten de drie regeringen op 21 oktober 1943 een monetaire overeenkomst om het onderlinge betalingsverkeer na de oorlog te regelen en de economische betrekkingen te versterken. 5 september 1944 ondertekenden de regeringen, eveneens in Londen, de Belgisch-Nederlands-Luxemburgse douaneovereenkomst die als gevolg van de naoorlogse economische ontreddeering pas op 1 januari 1948 van kracht werd. Het verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie werd op 3 februari 1958 in Den Haag ondertekend.

De Unie is gebaseerd op rechtstreekse intergouvernementele samenwerking. Een Comité van Ministers bepaalt het beleid. Beslissingen worden genomen in onderlinge overeenstemming en uitgevoerd door de nationale instanties. De centrale administratie van de Unie is het Secretariaat-Generaal te Brussel. Adviserende instellingen zijn de Raad-

gevende Interparlementaire Beneluxraad en de Economische en Sociale Raad van Advies. Geschillen tussen de verdragsluitende partijen kunnen door een College van Scheidsrechters beslecht worden. Om de samenwerking in de Economische Unie te versnellen heeft men in 1969 besloten tot de oprichting van een Stimuleringscollege.

Door de V.B. werd het ontstaan van de Benelux met instemming begroet. Reeds voor de Tweede Wereldoorlog hadden Vlaams-nationalisten (H. Vos, T. Herbert), minimalisten (Van Cauwelaert) en Verdinaso deze samenwerking bepleit. Na de afsluiting van het akkoord spraken de Vlamingen de wens uit dat de economische afspraken de politieke samenwerking zouden bevorderen, vooral ter behartiging van de gemeenschappelijke culturele belangen. Het wantrouwen van de Franstalige Belgen tegenover de Benelux is ingegeven door het besef dat de Franssprekenden in een Benelux dat meer zou zijn dan een economische unie een minderheid zouden blijven, en door de vrees dat nauwere samenwerking de positie van de Vlamingen in België zou versterken. Ook sterke oriëntering op Frankrijk en linkse politieke standpunten inzake Europese en internationale samenwerking beïnvloedden deze houding. Dat de Beneluxsamenwerking geleid en uitgevoerd zou worden door supranationale organen, wordt door de regeringen afgewezen.

LITERATUUR: J. de Keuster, *De Nederlandsche-Belgische-Luxemburgse economische samenwerking. Een practisch voorstel* (1937); - E. Veen, *Een Hollandsch-Belgische Tolunie?* (1945); - V. Haesaert, *De Economische Unie Nederland, België, Luxemburg*, in *Het Gemenebest* (juli 1946); - M. Weisglas, *Benelux, van nabuurstaten tot uniepartners* (1949); - J.E. Meade, *Negotiations for Benelux: an annotated chronicle 1943-1956* (1957); - A.W. Willemsen, *Europa, Benelux en de Nederlanden*, in *Het Pennoen* (juli-augustus 1961); - J. Fleerackers, *Twintig jaar Benelux*, in *Het Pennoen* (november 1964); - R.A. van Elslande, *De Toekomst van Benelux*, in *Neerlandia* (oktober 1967); - F. Erens, *Regionale federalisatie, nieuwe structuren in Benelux en Europa* (1967); - J.M.A.H. Luns, *Benelux in Europa*, in *Internationale Spectator* (8 oktober 1969); - C.D.A. baron van Lynden, E.R. van der Aa en E. Leick, *Wat betekent Benelux?* (1970).

JORIS DE DEURWAERDER